

تهیه گزارش مبتنی بر شواهد در خصوص رصد میزان مرگ مادران در کشور

مجری: دکتر فاطمه سادات نیری

گروه: سلامت زنان

سال شروع: ۱۳۹۳

سال پایان: ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه

روند بارداری و زایمان یکی از آسیب‌پذیرترین مراحل زندگی زنان است که حفظ و نگهداشت سلامت آنان در این برهه الزامی می‌نماید. مرگ یک مادر، یک زن جوانی که امیدها و آرزوهایی برای یک زندگی شاد دارد قبل از آنکه آرزوهایش به حقیقت بپیوندد، به منزله یک فاجعه غیرقابل تصور است. آثار کوتاه‌مدت و درازمدت این رویداد تلخ بر روی فرزندان، همسر، خانواده و جامعه و تیم پزشکی درگیر در مراقبت او در آن برهه، غیرقابل اندازه‌گیری است.

بر اساس گزارش جدید سازمان بهداشت جهانی، موفقیت‌های چشم‌گیری در زمینه کاهش مرگ مادران داشته‌ایم که در آن ایران با کاهشی معادل ۸۰ درصد در میزان مرگ مادران، سومین کشور موفق در این زمینه در دنیا بوده است. بهبود شاخص‌ها به معنای خط پایان تلاش‌ها و برنامه‌ریزی‌ها برای ارتقای سلامت مادران و نوزادان نیست و به منظور ارتقای کیفی خدمات می‌بایست از طریق رویکردی مناسب مادران در معرض خطر را شناسایی و از بروز عوارض و مرگ‌ومیر آن‌ها جلوگیری کرد. جهت دسترسی به این مقصود، تبیین استانداردهایی الزامی می‌نماید که کمتر بدان‌ها پرداخته شده است.

روش‌شناسی

در ابتدا موارد مرگ سه‌ساله ۱۳۸۸-۱۳۹۰ کشوری با استفاده از معیارهای نظام‌های مراقبت مرگ مادری در کشورهای موفق در کاهش مرگ مادران (انگلیس، اسکاتلند) مورد تجزیه و تحلیل مجدد قرار گرفت. نهایتاً با بررسی جزء به جزء اشکالات موجود، پیشنهادهایی که می‌تواند منجر به مداخلات مؤثرتر در بهبود نظام فعلی مراقبت کشوری مرگ مادری در ایران گردد، ارائه شد.

یافته‌ها

از تعداد ۹۳۹ مورد مرگ مادری گزارش شده بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده در اداره سلامت مادران، ۸۹۶ مورد در این پروژه گزارش شده است که از این تعداد ۶۱/۳ درصد مرگ به دلیل علل مستقیم بوده است و ۳۳/۷ درصد غیرمستقیم و ۵ درصد نامعلوم بوده است.

میزان مرگ مادران بر اساس نظام مراقبت مرگ مادری و مولید سه‌ساله ۱۳۸۸-۱۳۹۰ (ثبات‌حوال) تقریباً معادل ۲۳ در صد هزار مولید زنده بوده است که از این میزان بر اساس این گزارش:

مرگ به علل مستقیم معادل ۱۳/۴ در صد هزار مولید زنده است. میزان مرگ مادر به دلیل علل غیرمستقیم معادل ۷/۴ در صد هزار مولید زنده است. موارد نامشخص هم در سه سالانه ۱۳۸۸-۱۳۹۰ معادل ۱/۱ در صد هزار مولید زنده است. ۱/۱ در صد هزار موارد هم Missing Data بوده است.

از این تعداد مرگ، در موارد علل مستقیم، حدود ۲۴ درصد موارد به دلیل خونریزی‌های زایمانی است که از این میزان ۱۹/۹ درصد آن‌ها مربوط به خونریزی پس از زایمان است، معادل ۵/۱ درصد هزار موالید زنده به دلیل خونریزی‌های زایمانی بوده است که ۴/۳۴ درصد هزار مورد مرگ مادران به دلیل خونریزی‌های پس از زایمان بوده است. از این موارد مستقیم، ۱۲/۶ درصد مربوط به موارد پره اکلامپسی اکلامپسی بوده است معادل ۳ درصد هزار موالید زنده مرگ مادران به دلیل پره اکلامپسی اکلامپسی بوده است. علت سوم در موارد مستقیم مرگ مادر سپسیس است که ۵/۳ درصد است که از این موارد ۳/۲ درصد مربوط به زمان پس از زایمان است که معادل ۱/۲ درصد هزار مرگ مادر است.

در موارد غیرمستقیم: بیماری‌های قلبی و عروقی، (۱۰ درصد) معادل ۲/۲ درصد هزار مورد مرگ مادر، فشارخون مزمن (۰/۴۱ درصد هزار موالید زنده) بیماری‌های کلیوی (معادل ۰/۳۶ درصد هزار موالید زنده) علل اول تا سوم مرگ مادر هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

ازجمله پیشنهادات در خصوص این طرح، استفاده از نرم‌افزار این پروژه در بررسی موارد مرگ مادران در نظام کشوری مراقبت مرگ مادری می‌تواند باکمی سازی نظام مذکور به کاهش موارد مرگ و کیفی سازی نظام ارائه خدمات و تصمیم سازی‌های مستند بر شواهد کمک کند.

استقرار مشاوره قبل از بارداری و ارائه خدمات موردنظر در این امر می‌تواند به کاهش حاملگی‌های پرخطر و برنامه‌ریزی آگاهانه در جهت فرزند آوری کمک بیشتری نماید.

کلیدواژه: مرگ‌ومیر، نوزادان، مادران، کاهش مرگ، ایران.